

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาขาวิชา พบว่า

นักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,051 เป็นนักเรียนชายจำนวน 599 คน คิดเป็นร้อยละ 55 เป็นนักเรียนหญิงจำนวน 452 คน คิดเป็นร้อยละ 45 อายุอยู่ในช่วง 15-27 ปี เป็นนักเรียนชั้น ปวช. จำนวน 692 คนคิดเป็นร้อยละ 65.8 ปวส. จำนวน 359 คน คิดเป็นร้อยละ 34.2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ระหว่าง 1.06-4.00

2. ข้อมูลด้านครอบครัวของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง รายได้รวมของครอบครัว สถานภาพของครอบครัว ขนาดของครอบครัว การทำหน้าที่ในครอบครัว พบว่า

การศึกษาของผู้ปกครอง ส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง / พนักงานบริษัท รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน ส่วนใหญ่รายได้ต่ำกว่า 10,000 ลงมา สถานภาพของครอบครัวส่วนใหญ่สมรส / อยู่ด้วยกัน ขนาดของครอบครัว (จำนวนสมาชิกในครอบครัว) ส่วนใหญ่ 4 - 5 คน การรับรู้การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีพอสมควร

3. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม ข้อมูลด้านเพื่อน และ ข้อมูลด้านโรงเรียน ครู อาจารย์

นักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีทัศนคติในเชิงบวกต่อพฤติกรรมของเพื่อนที่มีปัญหา

นักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีทัศนคติในเชิงบวกต่อโรงเรียน ครู-อาจารย์

4. การวิเคราะห์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

นักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง การจูงใจตนเอง การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การมีทักษะทางสังคม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนความฉลาดทางอารมณ์ด้านการจัดการอารมณ์ของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

5. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ที่แตกต่างกันมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

นักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศแตกต่างกันมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกวิเคราะห์รายด้านพบว่า เพศแตกต่างกันมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ด้านการจัดการอารมณ์ และการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

นักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุแตกต่างกัน ระดับการศึกษาแตกต่างกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

6. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านครอบครัว ที่แตกต่างกันมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

การศึกษาของผู้ปกครองแตกต่างกัน อาชีพของผู้ปกครองแตกต่างกัน รายได้รวมของครอบครัวแตกต่างกัน สถานภาพของครอบครัว ขนาดของครอบครัวแตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน

การรับรู้การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวแตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

7. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย ที่แตกต่างกันมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

ทัศนคติต่อเพื่อนที่มีปัญหาแตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

ทัศนคติต่อโรงเรียน ครู-อาจารย์แตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

8. การวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบ Linear

พบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุด ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลน้อยที่สุด คือ 1) การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว 2) ทักษะติดต่อโรงเรียน ครู-อาจารย์ 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) อายุ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สรุปข้างต้น พบว่า

1. นักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 185.89 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 22.49 โดยแยกเป็นรายด้านพบว่า การตระหนักรู้อารมณ์ตน การจูงใจตนเอง การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การมีทักษะทางสังคม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนอาชีวศึกษาถือว่ยังเป็นวัยรุ่นกลุ่มเพื่อนหรือคนรัก จึงมีอิทธิพลมาก เนื่องจากธรรมชาติของวัยรุ่นต้องการความรัก ต้องการพรรคพวก วัยรุ่นจะพยายามรับรู้ความคิดความรู้สึกของเพื่อน ของคนรัก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของรัตนภรณ์ (2547 : 89) [34] ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ สภาพแวดล้อมในวิทยาลัย บรรยากาศในครอบครัว กับวิธีเผชิญปัญหาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ซึ่งผลวิจัยพบว่านักเรียนในกลุ่มนี้มีความฉลาดทางอารมณ์ค่อนข้างสูง ในด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตน การจูงใจตนเอง การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และการมีทักษะทางสังคม และจันทราภา พูนสนอง [48] ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยจากคำกล่าวของ กวี วรภิน [36] ที่กล่าวว่า เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของวัยรุ่นในเรื่องความสามารถทางการคิดหรือสติปัญญา วัยรุ่นมีพัฒนา การทางการคิดถึงขั้นสูงสุด (Formal Operations Stage) คือสามารถคิดในเชิงนามธรรม คิดแก้ปัญหาเชิงวิทยาศาสตร์ สามารถตั้งสมมติฐานที่เกินกว่าสิ่งที่ปรากฏแก่สายตาได้ และสามารถแก้ปัญหาในลักษณะที่มีการวางแผน และดำเนินทดสอบสมมติฐานอย่างเป็นระบบ ลักษณะเช่นนี้เป็นการเตรียมพร้อมให้วัยรุ่นคิดหาเอกลักษณ์ของตนเองได้ ทำให้วัยรุ่นคิดอย่างซับซ้อนเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ทางสังคม และเข้าใจผู้อื่นได้ การเตรียมพร้อมในการคิดถึงเอกลักษณ์ของตนเองนี้ อาจส่งผลให้วัยรุ่นที่ความพยายามที่จะตระหนักในตนเอง และจูงใจตนเองเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่วางไว้

ส่วนความฉลาดทางอารมณ์ด้านการจัดการอารมณ์ของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะการจัดการอารมณ์ ซึ่งถือเป็นความสามารถในการจัดการกับความรู้สึกภายในตนเองของวัยรุ่น อาจมีภาวะของความหุนหันพลันแล่น ขาดสติ ยังไม่สามารถควบคุมตนเองได้ดีเท่าที่ควร ทำอะไรตามสิ่งที่ตนเองเห็นว่าดี จนขาดความรับผิดชอบเรื่องความถูกต้องและละเอียด เรื่องจิตสำนึกสาธารณะ วิไลวรรณ ศรีสงคราม และคณะ [37] กล่าวว่านักเรียนอาชีวศึกษาอยู่ในช่วงของวัยรุ่น ลักษณะทางอารมณ์จะไม่มั่นคง เปลี่ยนแปลงได้ง่าย และมีความรุนแรง ระยะนี้จึงทำอะไรตามอารมณ์เพราะอยู่ในภาวะที่จะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากของเด็กเป็นผู้ใหญ่ เกิดความกดดันทางจิตใจและอารมณ์

2. ข้อมูลด้านบุคคล ข้อมูลด้านครอบครัว และข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย ที่แตกต่างกันมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 เพศแตกต่างกันมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกวิเคราะห์รายด้านพบว่า เพศแตกต่างกันมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ด้านการจัดการอารมณ์ และการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

สอดคล้องกับความคิดเห็นของ Goleman [10] กล่าวว่าโดยภาพรวมแล้วความฉลาดทางอารมณ์ของชาย และหญิงไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของมนัสนันท์ หัตถศักดิ์ [31] ที่ศึกษาพบว่านักศึกษาเพศชายและเพศหญิงนั้นมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และ Nicholas R. และ Scott D. Scheer [22] ที่ศึกษาพบว่าวัยรุ่นเพศหญิงมีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญ

จากการศึกษาแยกรายด้านพบว่าความฉลาดทางอารมณ์ด้านการจัดการอารมณ์ของเพศชายสูงกว่าเพศหญิง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Brenner และ Salovey [38] ในเรื่องความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและเพศชายในการจัดการอารมณ์ ซึ่งพบว่า เด็กหญิงจะแสวงหาการสนับสนุนและการชี้แนะจากผู้อื่นมากกว่าเด็กชาย เด็กหญิงมุ่งพิจารณาอารมณ์ในการจัดการอารมณ์ทางลบมากกว่าเด็กชาย ส่วนเด็กชายก็จะใช้การเคลื่อนไหวทางร่างกายในการจัดการอารมณ์ทางลบมากกว่าเด็กหญิง ชูทาร์โซ และคณะ [20] ได้ศึกษาพบว่า เพศมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพศหญิงมีคะแนนด้านการช่วยเหลือผู้อื่น และการรับรู้ตนเองสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศ ต่อองค์ประกอบด้านการจัดการกับอารมณ์ งานวิจัยของ Timmer, Fish และ Manstead [39] ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างเพศหญิงกับเพศชายในเรื่องการแสดงออกทางอารมณ์ ว่าเพศชายจะมีความกล้าในการแสดงอารมณ์ที่อ่อนแอกว่าเพศหญิง และถูกจูงใจให้มีการควบคุมอารมณ์ของตนเอง และมีแนวโน้มในการแสดงอารมณ์ที่สะท้อนถึงอำนาจมากกว่าเพศหญิง ดังนั้นจากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเพศหญิงนั้นมีแนวโน้มที่จะแสวงหาทางออกให้กับอารมณ์ทางลบมากกว่า และพยายามที่จะแก้ไขอารมณ์เหล่านั้นโดยการปรึกษา รับฟังความคิดเห็น ตรึกตรอง และใช้ปัญญาในการจัดการกับอารมณ์ของตนเองมากกว่าเพศชาย ส่วนเพศชายจะเน้นในการเคลื่อนไหวร่างกายหรือแสดงอำนาจในการจัดการกับอารมณ์ทางลบมากกว่าเพศหญิง [40] นอกจากนี้สายฝน จันทะพรม [30] กล่าวว่า เพศหญิงมีความฉลาดทางอารมณ์ในภาพรวมมากกว่าเพศชาย โดยในด้านดีการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ความเห็นอกเห็นใจและความ

รับผิดชอบ มากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายนั้นจะมีความฉลาดทางอารมณ์ในด้านการรู้จักมีแรงจูงใจในตนเองมากกว่าเพศหญิง

จากการศึกษาของผู้วิจัยให้ผลไม่สอดคล้องกับงานวิจัยดังกล่าว โดยผู้วิจัยยังไม่พบงานวิจัยใดที่ให้ผลว่า เพศชายมีการจัดการอารมณ์ได้ดีกว่าเพศหญิง การที่ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกัน ผู้วิจัยคาดว่าจากการที่ผู้วิจัยไปเก็บแบบสอบถาม พบว่าทางวิทยาลัยมีกิจกรรมเป็นจำนวนมากที่ส่งเสริมให้นักเรียนอาชีพชาย จึงเป็นไปได้ว่าทำให้นักเรียนชายมีโอกาสได้แสดงออกทางอารมณ์ด้วยวิธีที่สร้างสรรค์ เช่น เล่นกีฬา ดนตรี หรือ ปรัชญาเพื่อนอีกทั้งยังมีความกล้าที่จะแสดงอารมณ์ที่อ่อนแอออกมา เพราะโดยส่วนใหญ่ถ้าห้องใดมีนักเรียนชายมากนักเรียนหญิงก็มีจำนวนน้อยหรือไม่มีเลย เมื่อมีแต่ผู้ชายด้วยกัน ส่งผลให้เพศชายที่ทำการศึกษามีการจัดการอารมณ์ได้ดีกว่าเพศหญิง ดังนั้นอาจต้องมีการศึกษาเรื่องกิจกรรมในวิทยาลัยอาชีวศึกษากับความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มเติมเพื่อเป็นการสนับสนุนความคิดเห็นดังกล่าว

จากการศึกษาพบว่าความฉลาดทางอารมณ์ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นของเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย สอดคล้องกับ Tapia และคณะ (2006) [19] ที่กล่าวว่า เพศหญิงมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นมากกว่าเพศชาย โดยมุมมองปัจจัยด้านวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของเพศหญิงอาจมีส่วนให้เพศหญิงแตกต่างจากเพศชายในเรื่องการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ทั้งนี้เพราะเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะมีความไวในการรู้สึก และมีความละเอียดอ่อนมากกว่าเพศชาย จึงทำให้การรับรู้และการใส่ใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นมีมากกว่าเพศชาย [39]

2.2 อายุแตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีอายุมากกว่าจะมีแนวโน้มความฉลาดทางอารมณ์ที่สูงกว่านักเรียนอาชีวศึกษาที่มีอายุน้อยกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีวุฒิภาวะ และผ่านประสบการณ์มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ของประชาชนชาวไทย อายุระหว่าง 12-60 ปี ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข [41] ซึ่งพบว่า ช่วงอายุที่แตกต่างกัน มีความแตกต่างอย่างมีนัยทางสถิติของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ในภาพรวม รวมทั้งคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์รายด้าน คือ ด้านดี เก่ง และ สุข โดยพบว่าช่วงอายุที่ต่ำ จะมีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ที่ต่ำกว่ากลุ่มอายุตัวอย่างที่มีช่วงอายุที่สูงขึ้นไป ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Nicholas R. และ Scott D. Scheer [22] ที่ศึกษาพบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่น

2.3 ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

จากการประเมินพบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าจะมีแนวโน้มความฉลาดทางอารมณ์ที่สูงกว่านักเรียนอาชีวศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคมเพชร ฉัตรศุภกุล และผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ [16] ได้ศึกษาการสร้างมาตรฐานประเมินและปกติวิสัยของความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นไทย พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่กำลังเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีองค์ประกอบระหว่างบุคคลของความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนองค์ประกอบอื่นๆของความฉลาดทางอารมณ์ และความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมไม่แตกต่างกัน และจากการศึกษาของจิตสุภา [42] ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาและเชาวน์อารมณ์ในเยาวชนไทย พบว่า ปัจจัยการศึกษาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญยิ่งต่อการเพิ่มขึ้นของระดับเชาวน์อารมณ์ โดยระดับการศึกษาที่สูงขึ้นจึงบ่งบอกถึงแนวโน้มการมีระดับเชาวน์อารมณ์ที่สูงขึ้นด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของวีระวัฒน์ ปันติดา มัย (2544) [6] กล่าวคือ นักศึกษาในระดับชั้นปีที่สูงขึ้น จะมีวิถุคติมากขึ้น และได้รับประสบการณ์ต่างๆมากขึ้น นอกจากนี้สิ่งเกื้อกูล หรือประสบการณ์ทางการเรียนที่นักศึกษาในแต่ละชั้นปีได้รับ ทั้งกระบวนการวิชาชีพที่มากขึ้น ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ ก็ยังเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักศึกษาในระดับชั้นปีที่สูงขึ้น มีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ ประสบการณ์, เหตุการณ์, และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา ก็มีส่วนทำให้ความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้น ดังที่ อุมภาพร ตรังคสมบัติ [43] ได้กล่าวไว้ว่า “เด็กจะเรียนรู้ทางอารมณ์โดยผ่านทางประสบการณ์ที่เขาได้รับทุกวัน” ซึ่งประเด็นนี้ผู้วิจัยคาดว่า การที่นักเรียนได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นจะมีความรู้ในด้านอารมณ์มากขึ้น ทำให้ความเข้าใจ หรือการกำกับอารมณ์ดีขึ้นด้วย

2.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

จากการประเมินพบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่า (3.01 – 3.49) จะมีแนวโน้มความฉลาดทางอารมณ์ที่สูงกว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่า (ตั้งแต่ 2.50 ลงมา)

สอดคล้องกับการศึกษาของทาเปียและคณะ [19] ที่ศึกษาผลของเพศและเกรดเฉลี่ยที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ในนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่าเกรดเฉลี่ยที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการควบคุมตนเองอย่างมีนัยสำคัญ โดย Neisser, Boodoo, Bouchard และ Boykin (1996) (อ้างถึงใน Gleitman, Fridlund, & Reisberg, 1999) [44] ระบุว่า ณ ช่วงเวลาหนึ่ง หากคนกลุ่มหนึ่งมีความแตกต่างในระดับเชาวน์ปัญญาแล้ว ความแตกต่างนี้สามารถระบุได้ว่าเกิดจาก

พันธุกรรมร้อยละ 40-70 โดยส่วนที่เหลือเป็นผลจากสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของบุคคลนั้น มีความเป็นไปได้ที่เกิดจากการเรียนรู้ เพื่อทำความเข้าใจความรู้สึกหรือการแสดงออกทางอารมณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น คือเป็นสิ่งที่ได้มาภายหลัง ไม่ใช่สิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด และเป็นสิ่งที่พัฒนาเพิ่มพูนหรือเปลี่ยนแปลงได้ ระดับความฉลาดทางอารมณ์จึงน่าจะเป็นตัวรับผลจากระดับความฉลาดทางปัญญา ที่จะเป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพในทุกๆด้านของมนุษย์ รวมถึงด้านอารมณ์ด้วย ผู้วิจัยจึงคาดได้ว่าชาวปัญญาน่าจะส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์

ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของชนันภรณ์ ลักษณะพิเศษรัฐ [45] นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีความฉลาดทางอารมณ์สูง ในขณะที่เดียวกัน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ และกัลยา นาคเพชรและวรรณเพ็ญ อินทร์แก้ว [46] ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์และความสัมพันธ์ของความฉลาดทางอารมณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลสหประชาชาติไทยชั้นปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2544 ซึ่งไม่พบความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ ที่ผลการศึกษาขัดแย้งกันเป็นไปได้ว่านักเรียนอาชีวะกับนักเรียนมัธยมให้ความสำคัญกับการเรียนในมุมมองที่ต่างกัน ทั้งนี้นักเรียนอาชีวะจะเน้นการเรียนวิชาการควบคู่กับภาคปฏิบัติ อีกทั้งเมื่อจบการศึกษาก็มีแนวโน้มที่จะทำงานมากกว่า เรียนต่อ ในขณะที่นักเรียนมัธยมจะให้ความสำคัญกับการเรียนเป็นพิเศษ ดังนั้นนักเรียนมัธยมที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงก็จะเครียดเรื่องการเรียน มีการแข่งขันกันตลอดเวลา กังวลว่าหากผลการเรียนตกต่ำจะส่งผลต่อการศึกษาต่อในอนาคต

2.5 สาขาวิชาแตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้านสาขาวิชายังไม่ครอบคลุม อีกทั้งยังไม่กระจายเพียงพอ จึงส่งผลให้การศึกษาด้านสาขาวิชาไม่แตกต่างกัน แต่จากการศึกษาของจิตสุภา [42] พบว่ากลุ่มตัวอย่างในสายอาชีพมีระดับเชาวน์ปัญญาและระดับเชาวน์อารมณ์ในระดับต่ำกว่าสายสามัญศึกษา ดังนั้นสถาบันการศึกษาในสายอาชีพจึงควรวางแผนและดำเนินการพัฒนาระดับเชาวน์ปัญญาและระดับเชาวน์อารมณ์อย่างเร่งด่วน

2.6 การศึกษาของผู้ปกครอง แตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตสุภา [42] ที่พบว่าปัจจัยการศึกษาของผู้ปกครองไม่ส่งผลต่อระดับเชาวน์อารมณ์ โดยกล่าวว่าการที่จะอบรมสั่งสอนเยาวชนให้เป็นคนมีเชาวน์อารมณ์ในระดับที่ดีได้นั้นขึ้นอยู่กับความรู้ทางอารมณ์ ประสบการณ์ทางอารมณ์ และระดับเชาวน์อารมณ์ของผู้ปกครอง รวมถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว สิ่ง

เหล่านี้ น่าจะเป็นประเด็นที่สำคัญกว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ผู้วิจัยจึงเสนอว่าการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวัดระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้ปกครองเพิ่มเติม

2.7 อาชีพของผู้ปกครอง แตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน อาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตสุภา [42] พบว่าผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพเป็นศิลปินหรือทำงานที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ต่างๆจะส่งผลทางบวกต่อระดับเชาว์อารมณ์ของเยาวชน โดยกล่าวว่าศิลปะและความงาม เป็นสิ่งที่ต้องการความละเอียดอ่อนต่อผลงานจึงทำให้อาชีพนี้มีความไวต่อสิ่งต่างๆรอบตัว เพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน อาจทำให้มีความสามารถที่จะเรียนรู้และสังเกตสิ่งรอบข้างได้อย่างลึกซึ้งกว่าอาชีพอื่นก็เป็นได้ เหตุที่การศึกษาให้ผลแตกต่างกันผู้วิจัยคาดว่าน่าจะเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีการกระจายของข้อมูลต่ำ คือมีผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพศิลปินน้อย ส่วนใหญ่จะเน้นไปในสายอาชีพรับจ้าง / พนักงานบริษัท ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ จึงทำให้ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกัน

2.8 รายได้รวมของครอบครัว แตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน อาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยคาดว่าประเด็นอื่นๆที่ได้กล่าวไปแล้ว น่าจะเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์มากกว่าประเด็นด้านรายได้ของครอบครัว ซึ่งแตกต่างจากงานศึกษาของ Nicholas R. และคณะ [22] ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับปัจจัยส่วนบุคคลของวัยรุ่น โดยพบว่ารายได้ของครอบครัว เป็นปัจจัยเชิงบวกกับความฉลาดทางอารมณ์

2.9 สถานภาพของครอบครัวแตกต่างกันมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน อาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชนันภรณ์ [45] ที่พบว่าครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ส่งผลให้มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ในทางตรงกันข้ามครอบครัวที่บิดามารดาแยกกันอยู่หรือหย่าร้าง ส่งผลให้มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ ผู้วิจัยคาดว่าที่ผลการศึกษามีความแตกต่างกันอาจเป็นเพราะ การกระจายของข้อมูลไม่เพียงพอส่งผลให้การศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.10 ขนาดของครอบครัวแตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน อาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับอรสา จรุงธรรม [47] ที่พบว่านักเรียนที่มีลำดับการเกิดและขนาดของครอบครัวที่แตกต่างกันมีระดับเชาว์ปัญญาไม่แตกต่างกัน

2.11 การรับรู้การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวแตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

จากการประเมินพบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีการรับรู้ว่าครอบครัวของตนทำหน้าที่ของ
 คนดีพอสมควร และนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีการรับรู้ว่าครอบครัวของตนทำหน้าที่ของตนดีมาก มี
 ความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีการรับรู้ว่าครอบครัวของตนทำหน้าที่ของตนดี
 เล็กน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชนนภรณ์ ลักษมีพิเชษฐ์ [45] กล่าวว่าสภาพแวดล้อมใน
 ครอบครัวที่ดี จะก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกันกับบุคคลในครอบครัว วัยรุ่นจะเกิด
 การเรียนรู้และเลียนแบบบุคคลที่ตนชื่นชอบและใกล้ชิด โดยบุคคลกลุ่มแรกที่วัยรุ่นจะยึดถือเป็น
 แบบอย่างคือ บิดามารดา โดยวัยรุ่นจะเรียนรู้ถึงบทบาทที่ตนเป็น โดยผู้เป็นบิดามารดาเป็นผู้
 กำหนดให้ สภาพแวดล้อมที่ดีก็จะส่งผลให้วัยรุ่นรู้จักประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะกับการเป็น
 สมาชิกที่ดีในสังคม ถือได้ว่าครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มนุษย์สร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน
 ซึ่งองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในครอบครัวจะมีผลต่อพัฒนาการของวัยรุ่น ครอบครัวที่มี
 ความอบอุ่น ให้การยอมรับบุตรธิดาด้วยความเหมาะสม สมเหตุสมผล และสอดคล้องกับ
 สถานการณ์มีความสำคัญต่อพัฒนาการ และความสมบูรณ์แห่งบุคลิกภาพของสมาชิกใน
 ครอบครัวนั้น

สอดคล้องกับการศึกษาของ เกื้อกุล ทาสิทธิ์ และคณะ (อ้างถึงใน จันทราภา พูนสนอง.
 2546 : 91) [48] พบว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนในการปรับตัวทางอารมณ์และสังคมมี
 ปัญหาจากสาเหตุภายในครอบครัว กล่าวคือ การที่พ่อแม่เลี้ยงดูบุตรแบบไม่สนใจ หรือปล่อย
 ปล่อยละเลยเด็กจะมีความสัมพันธ์ทางลบกับพ่อแม่ไม่เป็นที่ยอมรับของพ่อแม่ ส่งผลให้เด็กเป็นคน
 ขลาดกลัว ลังเล ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ไม่ไว้ใจใคร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ครินสกี
 (Krinsky.1996. Abstract อ้างถึงในจันทราภา พูนสนอง. 2546 : 91) [48] พบว่าพ่อแม่ที่มีนิสัย
 ก้าวร้าวจะส่งผลให้ลูกมีความก้าวร้าว โดยจะแสดงถึงบุคลิกลักษณะและความสามารถในการ
 ระวังหรือควบคุมอารมณ์ได้น้อยกว่าเด็กที่เลี้ยงดูแบบปกติ และสอดคล้องกับการศึกษาของ
 สยามพร เคไพบุรย์ (สยามพร เคไพบุรย์. 2543 : 83 อ้างถึงใน จันทราภา พูนสนอง. 2546 : 91) [48]
 กล่าวไว้ว่า การเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่ทำให้เด็กเก็บกด ก้าวร้าว ชอบอยู่คนเดียว ไม่มีความ
 มั่นคงทางอารมณ์ และขาดความมั่นใจในตนเอง จึงควรส่งเสริมให้มีการอบรมเลี้ยงดูแบบ
 ประชาธิปไตย

2.12 ทศนคติต่อเพื่อนที่มีปัญหาแตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของ
 นักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

จากการประเมินพบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีทัศนคติในเชิงลบต่อเพื่อนที่มีปัญหา
 พฤติกรรม มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีทัศนคติเป็นกลางต่อเพื่อนที่มี
 ปัญหาพฤติกรรม โดยจากผลการศึกษาของอิสริยา ดาราทอง (in-press) [49] ที่ศึกษาพฤติกรรม

ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนอาชีวศึกษาและความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า ร้อยละ 44 ของนักเรียนอาชีวศึกษามีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ มีปัญหาด้านความประพฤติ คือ แต่งกายผิดระเบียบ หนีเรียนหรือขาดเรียนโดยไม่มีเหตุผล ดื่มสุรา ชกตอย โกหก หลอกกลวง ดั้มตุ๋น ดังนั้นลักษณะของเพื่อนที่เราเลือกคบ จึงน่าจะส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ โดยนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีความคิดเห็นในแง่ลบต่อเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ อาจเลือกที่จะไม่คบหาเพื่อนเหล่านั้น เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แสดงถึงการมีความฉลาดทางอารมณ์ไปในทางที่ดี

ดังนั้นเพื่อสนับสนุนความคิดที่ว่า กลุ่มเพื่อนมีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก ดังงานวิจัยของสายฝน จันทะพรม [30] ศึกษาถึงลักษณะกลุ่มเพื่อนที่เหมาะสมในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่นตอนปลายธรรมศาสตร์(ศูนย์รังสิต) จำนวนทั้งสิ้น 373 คน อธิบายว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างในระดับความเข้มข้นที่แตกต่างกัน โดยพบว่า กลุ่มเพื่อนมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างในระดับมากกว่าทุกด้าน ได้แก่ ลักษณะการเลือกคบเพื่อน กระบวนการคิดการตัดสินใจ และสภาวะอารมณ์ กิจกรรมและความสนใจ การเลียนแบบพฤติกรรม และจากสุภาพรแสงอ่วม [27] ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่า นิสิตที่ไม่มีเพื่อนสนิทเลย มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่านิสิตที่มีเพื่อนสนิทจำนวน 1-3 คน, 4-6 คน และ 7 คนขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญ นิสิตที่ไม่มีเพื่อนที่สามารถเป็นที่ปรึกษาได้ มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมต่ำกว่านิสิตที่มีเพื่อนที่สามารถเป็นที่ปรึกษาได้ อย่างมีนัยสำคัญ และนิสิตที่เคยทะเลาะกับเพื่อนมากกว่า 7 ครั้งในหนึ่งสัปดาห์ มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ภาพรวมต่ำกว่านิสิตที่ไม่เคยทะเลาะกับเพื่อน และนิสิตทะเลาะกับเพื่อน 1-3 ครั้งในหนึ่งสัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญ

2.13 ทักษะติดต่อโรงเรียน ครู-อาจารย์ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

จากการประเมินพบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีทัศนคติในเชิงบวกต่อโรงเรียน ครู-อาจารย์ มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีทัศนคติในเชิงลบ และมีทัศนคติเป็นกลางต่อโรงเรียน ครู-อาจารย์ ผู้วิจัยคาดว่านักเรียนที่มีทัศนคติในเชิงบวกต่อโรงเรียน ครู-อาจารย์ ย่อมมีมุมมองที่ดีต่อตนเองด้วย ทั้งนี้เพราะโดยปกติแล้ว หากนักเรียนทำตัวดีอาจารย์ก็ย่อมจะให้ความสนใจ จึงส่งผลต่อการปรับตัว และทักษะทางสังคมระหว่างอาจารย์กับนักเรียน หรืออาจนำไปสู่แรงบันดาลใจในการก้าวไปสู่ความสำเร็จต่อไป เพราะมีความมั่นใจจากอาจารย์ และโรงเรียนที่สนับสนุน

สอดคล้องกับการศึกษาของจันทราภา พูนสนอง. (2546 : 89) [48] พบว่าสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความฉลาดทางอารมณ์ โดยพฤติกรรมการสอนของครู มีส่วนในการ ส่งเสริมการเกิดทักษะทางสังคมของนักเรียน และกรมวิชาการ (กรมวิชาการ. 2539 : 10-13 อ้างอิง จากจันทราภา พูนสนอง. 2546 : 90) [48] สรุปว่าความสัมพันธ์ทางอารมณ์ที่ดีระหว่างครูและ นักเรียน จะทำให้นักเรียนรู้สึกเป็นกันเอง และสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี โดยครูส่งเสริมการ ทำกิจกรรมร่วมกันของนักเรียนกับเพื่อน โดยครูต้องเข้าใจความรู้สึกของนักเรียน ช่วยแก้ปัญหา ทางด้านการเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นการสร้างทักษะทางสังคม ใ้กับนักเรียน ดังการศึกษาของ สุภาพร แสงอ่วม [27] ที่พบว่า นิสิตที่เคยปรึกษาอาจารย์เมื่อมี ปัญหา มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน โดยการศึกษานี้พบว่านิสิตส่วนใหญ่ที่ไม่ปรึกษา อาจารย์ให้เหตุผลว่าปรึกษาผู้อื่นดีกว่า แสดงว่าความสนิทสนมของนิสิตกับอาจารย์มีน้อย และมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากกว่า หรือนิสิตบางคนให้เหตุผลว่าสามารถแก้ปัญหาด้วยตัวเองได้ แต่ อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตก็มีความสำคัญต่อความฉลาดทางอารมณ์ มาก ซึ่งจากการศึกษาของอัจฉรา สุขารมณ์ และ อังคินันท์ อินทรกำแหง [32] ที่พบว่าความสัมพันธ์ ที่ดีกับครูอาจารย์ มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา เนื่องจากความสัมพันธ์ที่ดีกับ ผู้อื่นถือว่าเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ เพราะการสนับสนุนทาง สังคมมีผลต่อความเชื่อมั่นของบุคคล ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีขวัญกำลังใจดี มีแรงจูงใจเพิ่มขึ้น และ มองโลกในแง่ดีมากขึ้น

3. การวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน อาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Linear Regression Analysis)

ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 4 ปัจจัย โดยเรียงลำดับจาก องค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุด ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลน้อยที่สุด คือ การปฏิบัติหน้าที่ของ ครอบครั้ว ทักษะต่อโรงเรียน ครู-อาจารย์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอายุ

3.1 การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครั้ว สามารถพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของ นักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับ 1 แสดงว่า การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครั้วที่ดี ทำให้นักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครมี ความฉลาดทางอารมณ์ดี แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครั้วเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ มาก

อุมาพร ตรังสมบัติ [43] กล่าวว่าพ่อแม่เป็นแบบอย่างที่สำคัญต่อพัฒนาการความฉลาดทางอารมณ์ของลูก รวมทั้งครู อาจารย์ผู้ใหญ่คนอื่นๆ ก็จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของความฉลาดทางอารมณ์ด้วย แม้ว่าวัยรุ่นจะมีการตามเพื่อนมากกว่าวัยอื่นๆ และเพื่อนมีอิทธิพลอย่างมากก็ตาม แต่การศึกษาวิจัยพบว่า หากวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่แล้ว เขาจะยึดแบบอย่างของพ่อแม่มากกว่าเพื่อน แต่หากความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดีเด็กวัยรุ่นก็จะหันไปเชื่อและตามเพื่อนแทน สอดคล้องกับการศึกษาของวีระวัฒน์ บัณฑิตา [6] พบว่าความสัมพันธ์ของพ่อแม่แบบเอื้ออาทร หรือแบบประชาธิปไตยนั้นมีผลต่อการสร้างแรงจูงใจที่ดี ทำให้เด็กรู้จักการควบคุมอารมณ์ตนเอง และการมีทักษะทางสังคมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ซีโกล (Segal. 1997; อ้างถึงในจันทร์ภา พูนสนอง. 2546 : 90) [48] ที่กล่าวว่า การสร้างความรู้สึกสนิทสนม การแลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดของเด็กกับพ่อแม่ ด้วยบรรยากาศที่เปิดเผยและซื่อสัตย์เป็นสิ่งสำคัญ และเอื้อต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ เรือตรีหญิงโสภิตา ล้อใจ [26] ที่ศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของพลทหารใหม่ในสังกัดกองทัพเรือ พบว่าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญ อธิบายได้ว่าการรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว การเอาใจเขามาใส่ใจเรา ความต้องการ ความห่วงใย ต่อสมาชิกในครอบครัวจะทำให้มีความฉลาดทางอารมณ์ และเป็นผู้ที่เรียนรู้ได้ดีทั้งนี้จะต้องได้รับการเลี้ยงดูมาอย่างดี และพบว่าส่วนใหญ่มักจะเป็นครอบครัวที่มีความรักใคร่กลมเกลียวกันจะมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ และดังที่อุบลแย้ม (อุบลแย้ม. 2545 ;อ้างถึงในพระมหาสมควร ชุนภิบาล. 2550: 117) [50] ได้ศึกษาปัจจัยลักษณะพื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ นนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมอบหมายงานให้ปฏิบัติจากบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนด้านการประพฤติตนที่เหมาะสม ด้านการศึกษาเล่าเรียน และด้านการดูแลสุขภาพ ดังนั้นนักเรียนที่มีภาระงานมอบหมายภายในบ้านจึงมีความฉลาดทางอารมณ์ทั้งด้านการจูงใจในตนเอง และจากการศึกษาของรัตนภรณ์ พงสะมัน [35] ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ สภาพแวดล้อมในวิทยาลัย บรรยากาศในครอบครัว กับวิธีเผชิญปัญหาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา พบว่าบรรยากาศในครอบครัวที่มีความรัก ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่ดี การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา โดยการยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก มีการรวมกันแก้ไขปัญหามากๆ ในครอบครัว จะช่วยให้สมาชิกเป็นตัวของตัวเอง มีความนับถือตัวเอง รู้จักรักและเอื้ออาทรผู้อื่น ซึ่งลักษณะดังกล่าวย่อมส่งผลให้มีการเรียนรู้วิธีการเผชิญปัญหาที่เหมาะสม ส่วนบุคคลที่มาจากครอบครัวที่ปฏิเสธไม่ยอมรับเด็ก ครอบครัวที่ปล่อยปละละเลยลูกหรือควบคุมมากเกินไป จะทำให้เด็กมีวิธีเผชิญปัญหาที่ไม่

เหมาะสม เช่น ผู้โดยไม่มีเหตุผล หรือบางครั้งอาจใช้วิธีการหนีปัญหาโดยไม่สนใจที่จะพยายามแก้ไข้ปัญหา

3.2 ทักษะคิดต่อโรงเรียน ครู-อาจารย์ สามารถพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับ 2 เนื่องจากในปัจจุบันครอบครัวมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูน้อยลง โรงเรียน ครู-อาจารย์จึงมีอิทธิพลอย่างมาก โดยโรงเรียนมีบทบาทในการการสอน และอบรมนักเรียน ส่งเสริมให้เกิดความฉลาดทางอารมณ์ด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรพินธุ์ วัฒนสุข [51] ที่พบว่าบรรยากาศการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญปัญหา และงานวิจัยของอุษา เชาวลิต (2540 : 181) [52] ที่พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในวิทยาลัยที่เหมาะสมจะส่งเสริมให้นักเรียนมีวิธีการเผชิญปัญหาที่มุ่งแก้ไข้ปัญหา จากการศึกษาของอัจฉรา สุขารมณ และ อังคินันท์ อินทรกำแหง [32] พบว่าความสัมพันธ์ที่ดีกับครู อาจารย์ มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาเนื่องจากความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นถือว่าเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ เพราะการสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อความเชื่อมั่นของบุคคล ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีขวัญกำลังใจดี มีแรงจูงใจเพิ่มขึ้น และมองโลกในแง่ดีมากขึ้น

3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับ 3 แสดงว่าหากนักเรียนอาชีวะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะก่อให้เกิดทักษะเรียนรู้เรื่องความฉลาดทางอารมณ์ที่สูงตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชนนภรณ์ ลักษมีพิเชษฐ์ [45] กล่าวว่าระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เมื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะทำให้เรียนเกิดความวิตกกังวลไม่สบายใจในอนาคตของตนเอง การสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน โดยเฉพาะวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการการยอมรับจากเพื่อน ถ้าหากผลการเรียนตกต่ำ จะทำให้เกิดความรู้สึกล้มเหลว สูญเสียความเชื่อมั่นในตนเอง

3.4 อายุสามารถพยากรณ์ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นอันดับ 4 แสดงว่า อายุที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลต่อวุฒิภาวะทางอารมณ์ โดยอายุที่เพิ่มขึ้นความฉลาดทางอารมณ์ก็สูงขึ้นตามไปด้วย อาจเป็นเพราะเมื่อประสบการณ์มากขึ้น ได้เรียนรู้สถานการณ์ทักษะด้านต่างๆ ก่อให้เกิดต้นทุนทางอารมณ์ที่ดีต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว ครู เพื่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอายุ จึงควรมีการส่งเสริมให้ ผู้ปกครอง ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจถึงแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนต่อไป
2. ควรมีการจัดการอบรมผู้ปกครอง ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนเพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับตัวกับนักเรียนแต่ละวัยได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะวัยรุ่นที่เริ่มมีความคิดและจินตนาการเป็นของตนเอง ซึ่งอาจมีอะไรมากระทบก็จะอ่อนไหวต่อสิ่งเร้านั้นได้ง่าย
3. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันโดยสอดแทรกเทคนิคหรือวิธีการทำงานร่วมกันของนักเรียน โดยไม่จำกัดเพศ ชั้นเรียน และสถาบัน
4. ควรมีมาตรการในการที่จะกันเด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงออกไป เพื่อที่ว่าจะได้ไม่ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่แสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เนื่องจากแสดงพฤติกรรมตามๆกัน หรือเกิดการเลียนแบบ อีกทั้งยังทำให้ภาพลักษณ์ของสถาบันอาชีวศึกษาดีขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ควรประเมินจากแบบวัดมากกว่าวิธี เช่น การวัดด้วยแบบทดสอบต่างๆ การสังเกตพฤติกรรมในสถานการณ์จริง หรือสถานการณ์จำลอง หรือการสัมภาษณ์ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์สภาพสิ่งแวดล้อมด้านอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนในทุกระดับ เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน โดยเน้นศึกษาในปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย ทั้งเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของครู การเลือกคบเพื่อน ลักษณะของเพื่อนที่เลือกคบ ความสนิทสนมกับเพื่อน โดยมีการเปรียบเทียบกับนักเรียนในสายวิชาเรียนต่างๆ ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ วิทยาลัยที่สังกัดภาครัฐ และเอกชน หรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้งในกรุงเทพฯ ปริมณฑลและต่างจังหวัด
3. ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ โดยจำแนกประเภทตามลักษณะของแนวคิดทฤษฎีที่มีผู้คิดค้นหรือรวบรวมไว้แต่ยังไม่มีการเผยแพร่ทั่วไป เพื่อเป็นการส่งเสริมการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องมากขึ้น นอกจากนี้ยังจะช่วยให้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องลดความซ้ำซ้อนกัน และเป็นการอำนวยความสะดวกในการศึกษาค้นคว้าของผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว
4. ประเด็นที่นำศึกษาเพิ่มเติมร่วมกับความฉลาดทางอารมณ์ คือ

- นักเรียนเพศชายและเพศหญิงที่ระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกันจะมีเป้าหมายในชีวิตต่างกันหรือไม่ ในระดับใด
- ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตหรือไม่อย่างไร
- ความฉลาดทางอารมณ์ของพ่อแม่ และครู เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กหรือไม่อย่างไร
- ศึกษาเพิ่มเติมเรื่องปัญหายาเสพติด ปัญหาพฤติกรรม ปัญหาเศรษฐกิจ กิจกรรมในวิทยาลัย การปรับตัวของนักเรียนอาชีวศึกษา

ข้อจำกัดของการศึกษา

เนื่องจากการวัดความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งถือเป็นการวัดสิ่งที่อยู่ภายในของตัวบุคคล ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การรายงานตัวเอง ซึ่งถือเป็นการถามความคิดเห็นของบุคคลว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย กับชุดของข้อความ ที่จะชี้ให้เห็นว่าเขาเป็นอย่างไรหรือไม่ การรายงานตนเองนี้ จะเชื่อมั่นได้หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับความเข้าใจในตนเองของผู้ตอบ ถ้าบุคคลใดมีอคติในทัศนคติที่ชัดเจนแน่นอน การตอบก็เป็นจริงตามที่บุคคลนั้นเป็นอยู่ แต่ถ้าบุคคลนั้นมีอคติในทัศนคติที่ไม่มั่นคง การตอบเช่นนี้อาจจะได้ข้อมูลที่เป็นเท็จ 18 ซึ่งได้มีผู้วิจารณ์การวัดแบบรายงานตนเองไว้ว่า อาจจะเป็นการตอบที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง หรือเป็นการตอบเพื่อเข้าข้างตนเอง จึงไม่ได้วัดความฉลาดทางอารมณ์ที่แท้จริง หรือแม้แต่เมื่อตอบตามความเป็นจริงแล้ว ก็ไม่ได้แปลว่าเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่จำเป็นต้องใช้ความฉลาดทางอารมณ์เพื่อจัดการตนเอง บุคคลนั้นจะสามารถดึงเอาความฉลาดนั้นมาปฏิบัติได้จริง 19 ดังนั้นจากผลทางศึกษาที่ได้จึงควรแปลผลอย่างระมัดระวัง โดยควรคำนึงถึงกลุ่มนักเรียนที่ drop/ขาดเรียน หรือนักเรียนที่ไม่ได้ตอบแบบสอบถาม

นอกจากนี้การศึกษาในครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น จึงอาจไม่สามารถเป็นตัวแทนของนักเรียนในโรงเรียนภาคเอกชนและโรงเรียนในต่างจังหวัดได้ จึงอาจมีการศึกษาเพิ่มเติมเปรียบเทียบสถาบันอาชีวศึกษาทั้งในกรุงเทพ และปริมณฑล และศึกษารอบคลุมไปถึงสถาบันอาชีวศึกษาที่สังกัดภาคเอกชนในอนาคตต่อไป